

ТИМЧАСОВА СПЕЦІАЛЬНА КОМІСІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

з питань захисту майнових та немайнових прав
внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих
внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти
України

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

10 квітня 2024 року

Р І Ш Е Н Н Я

Про поточний стан виплат допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам

Надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам відбувається згідно Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 332.

Така допомога виплачується щомісяця внутрішньо переміщеним особам у такому розмірі: для осіб з інвалідністю та дітей – 3000 гривень, для інших осіб – 2000 гривень.

Відповідно до рішення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України (далі – Комісія) від 11 січня 2024 року було наголошено, що зміни, які були внесені Урядом до постанови № 332, створюють загрозу позбавлення права на отримання такої виплати для близько 2 мільйонів внутрішньо переміщених осіб.

У зв'язку із цим, було запропоновано терміново внести зміни до постанови Кабінету Міністрів № 332 щодо автоматичного продовження (збереження) виплат для переважної частини внутрішньо переміщених осіб, які отримували цю допомогу у 2023 році.

Проте, в березні 2024 року відбулось стрімке – на 1,8 мільйона – зменшення кількості внутрішньо переміщених осіб, які фактично отримали виплату допомоги на проживання, а саме з 2,5 мільйонів отримувачів у січні-лютому 2024 року до 716 тис отримувачів у березні 2024 року.

До цього призвів підхід Кабінету Міністрів щодо автоматичного продовження з 1 березня 2024 р. виплати допомоги на проживання ще на 6 місяців лише для окремих категорій ВПО, а саме для пенсіонерів, у яких станом на 1 січня 2024 року розмір пенсії не перевищує 9 444 грн (4 прожиткових мінімуми для осіб, що втратили працездатність), осіб з інвалідністю I чи II групи, дітей з інвалідністю віком до 18 років, тяжкохворих дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа віком до 23 років, а також

батьків-вихователів і прийомних батьків. Усім іншим категоріям внутрішньо переміщених осіб було запропоновано звертатись до відповідних органів із новою заявою про продовження виплат ще на 6 місяців.

Умовами продовження виплат на додаткові 6 місяців було не перевищення розміру доходу у родині 9 444 грн на одну особу, наявність дітей до 14 років, які не мають змоги відвідувати виховні та навчальні заклади або навчання відбувається в гібридному форматі (офлайн та онлайн), через що батьки не мають можливості працювати. Право на продовження виплат мали також родини ВПО з дітьми до 14 років, які проживають в зоні активних чи можливих бойових дій або які проживають в умовно безпечних регіонах України, але в цих населених пунктах немає можливості віддати дитину до дитячих садочків, а навчання в школі відбувається в форматі онлайн.

Допомога мала бути продовжена також родинам, у яких один з членів сім'ї доглядає за особою з інвалідністю I групи, або дитиною з інвалідністю віком до 18 років, або тяжко хворою дитиною. Крім того, допомога мала бути продовжена малолітнім дітям, які прибули без супроводу батьків, та вагітним жінкам починаючи з 30 тижня вагітності.

Внаслідок цього за повідомленням Міністерства соціальної політики України за результатами березня 535 тис. ВПО - передусім осіб з інвалідністю I і II групи, а також пенсіонери, чий розмір пенсії не перевищує 9 444 грн отримали продовження виплат допомоги для ВПО автоматично. Станом на 01.04.2024 ще 196,1 тис. сімей звернулись до управлінь соціального захисту із заявою про продовження виплати допомоги. З них, протягом березня управліннями було опрацьовано і призначено виплати для 98 тис. сімей (особових рахунків), на загальну кількість 181 тисяча осіб. Наразі продовжується приймання заяв та призначення виплат.

Мінсоцполітики наголошує, що чинний механізм призначення виплат ВПО поєднує підтримку тих, хто її потребує, з інструментами стимулювання ВПО працездатного віку до працевлаштування. На кінець 2023 року лише 40 % працездатних ВПО, які отримували виплати, були працевлаштовані. 60 % ВПО офіційно не працювали і не мали власних джерел доходу. Якщо минулого року протягом січня-березня в середньому до центрів зайнятості щомісяця зверталось близько 4 тис. ВПО, то цього року їх кількість зросла: у лютому – до 11 тис., а в березні – до 15 тис. Тобто звернень стало більше в 4 рази.

Міністерство фінансів України повідомило, що виплата допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам здійснюється за рахунок і в межах коштів, передбачених за бюджетною програмою за КПКВК 2501530 «Соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини», головним розпорядником бюджетних коштів якої є Міністерство соціальної політики України.

Із загального обсягу видатків за цією бюджетною програмою на виплату допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам у 2024 році передбачено спрямувати 57,6 млрд грн, з яких у січні – березні виділено 13,4

млрд гривень (в т.ч. у січні 2024 – 5,882 млрд грн, у лютому 2024 – 5,843 млрд грн, у березні 2024 – 1,643 млрд грн).

Таким чином, при збереженні кількості внутрішньо переміщених осіб, які отримують допомогу на проживання на рівні березня 2024 року, річна сума витрат на ці цілі становитиме 28,2 млрд грн або на 29,4 млрд грн менше, ніж вже передбачено у Державному бюджеті України на 2024 рік, що є неприпустимим.

При цьому обсяг коштів, передбачений у Державному бюджеті України на 2024 рік для виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам (57,6 млрд грн) на близько 18 млрд грн менше, ніж фактично було передбачено на ці цілі у Державному бюджеті України на 2023 рік – після внесення відповідних змін до бюджету протягом 2023 року.

Крім цього, Комісія відзначає вкрай негативну тенденцію зменшення кількості отримувачів допомоги на проживання для ВПО при збільшенні фактичної кількості вимушених переселенців внаслідок погіршення безпекової ситуації на сході та півдні України, що грубо суперечить заяві Президента України від 19 грудня 2023 року про збереження виплат допомоги переселенцям.

Комісія звернула увагу також на непоодинокі випадки припинення виплат допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, які мають право на автоматичне продовження цих виплат, а також на недостатню інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо інформування переселенців про їх права, зокрема, на отримання допомоги на проживання, та способи реалізації та захисту цих прав.

За результатами розгляду зазначеного питання Комісія **вирішила**:

1. Наголосити на категоричній неприйнятності стрімкого, у майже 4 рази зменшення кількості внутрішньо переміщених осіб, що отримують допомогу на проживання, та скорочення обсягу допомоги у 2024 році на 22,3% внаслідок необґрунтованих та спірних рішень Кабінету Міністрів України про внесення змін до Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року №332, а також на неприпустимості планів по позбавленню таких виплат мільйонів внутрішніх переселенців, що грубо суперечить заяві Президента України від 19 грудня 2023 року про збереження виплат допомоги переселенцям.

2. Запропонувати Прем'єр-міністру України вжити заходів щодо негайного відновлення виплат допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, позбавлених цих виплат у березні 2024 року, шляхом прийняття рішення про автоматичне продовження права на отримання такої допомоги на проживання для усіх, хто отримував її у лютому 2024 року, а також забезпечення розширення функціоналу Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб у частині інтеграції її з іншими базами даних та державними реєстрами (ресурсами), що містять інформацію про внутрішньо

переміщених осіб із удосконаленням програмного забезпечення цієї Єдиної інформаційної бази даних, створення електронного кабінету внутрішньо переміщеної особи, обліку її потреб, забезпечення доступу до неї усіх суб'єктів, відповідальних за формування та реалізацію державної політики з питань внутрішньо переміщених осіб, а також наповнення цієї Єдиної інформаційної бази даних усіма необхідними даними (показниками), що впливають на право внутрішньо переміщеної особи на отримання допомоги на проживання, та автоматичного продовження її виплати без необхідності особистого звернення із відповідною заявою до державних органів.

3. Просити Президента України провести окрему нараду щодо актуальних проблем внутрішньо переміщених осіб в Україні та шляхів їх вирішення.

4. Визнати за доцільне проведення окремого засідання Комісії із запрошенням міжнародних партнерів України для пошуку шляхів узгодження дій щодо грошових виплат внутрішньо переміщеним особам, насамперед, наданням багатоцільової грошової допомоги внутрішньо переміщеним особам та особам, постраждалим внаслідок збройної агресії, та виплатами допомоги на проживання, що сприятиме охопленню широкого кола осіб та збільшення категорій внутрішньо переміщених осіб, які мають право та потребу в отриманні відповідної допомоги.

5. Надіслати повторні звернення до президії Верховної Ради України та голові Депутатської фракції ПП «Слуга народу» з вимогою термінового включення до Порядку денного найближчого пленарного засідання законопроекту реєстр. № 10382, який встановлює чіткі та зрозумілі підстави для непризначення або припинення виплат.

6. Запропонувати Міністерству соціальної політики України розглянути можливість систематизації та діджиталізації даних щодо отриманої внутрішньо переміщеними особами грошової та гуманітарної допомоги, у тому числі розглянути можливість внесення відповідних змін до Порядку створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 року №646.

7. Звернутись до Прем'єр-міністра України з пропозицією вжити заходів щодо затвердження критеріїв оцінки задоволення потреб внутрішньо переміщених осіб та ступеню їх інтеграції до нових громад.

8. Звернутись до Міністерства соціальної політики України щодо надання інформації про кількість внутрішньо переміщених осіб, яким у березні 2024 року помилково не було виплачено допомогу на проживання при тому, що вони відповідають умовам автоматичного продовження виплат, передбаченим постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року №332, встановлення причин такого збою "системи" та відповідальних посадових осіб за таку ситуацію, а також вжиття заходів щодо відновлення цих виплат відповідним внутрішньо переміщеним особам.

9. Запропонувати Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо посилення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед внутрішньо переміщених осіб про їх права, в т.ч. щодо права на отримання допомоги на проживання, та способи реалізації цих прав.

10. Рішення Комісії надіслати Президенту України, Прем'єр-міністру України, а також до Міністерства соціальної політики України та Міністерства фінансів України.

Голова Комісії

Секретар Комісії

П. Фролов

С. Вельможний

